

ZESTAW KONTROLNY DLA NAUCZYCIELA/-LKI

Lp.	Nazwa gatunku	Grupa*	Opis	Miniatura zdjęcia
1	aldrowanda pęcherzykowata <i>Aldrovanda vesiculosa</i>	P	Jestem mięsożerną rośliną wodną. Odżywiam się zooplanktonem, larwami komarów, a nawet młodymi, maleńkimi rybkami. Żeby je złapać, używam swojej tajnej broni - liści pułapkowych, które zwijają się po podrażnieniu, zamykając zwierzę. Zaczynam wtedy wydelać soki trawienne i tak oto, łatwo zjadam schwytane jedzonko. Z mojej rodziny jako jedyna przetrwała do dzisiejszych czasów, choć jestem już krytycznie zagrożona wyginięciem. Ludzie zanieczyszczają zbiorniki w których żyję i coraz ciężiej znaleźć mi dobry, krystaliczny dom do życia.	
2	jarząbek zwyczajny <i>Bonasa bonasia</i>	B	Jestem najmniejszym europejskim kurakiem o krępej sylwetce i krótkich nogach. Nie przepadam za lataniem, więc wybieram się tylko w krótkie podróże. Mam szare upierzenie z łuskowatym czarnym wzorem, mały czubek na głowie, a pod okiem białą plamę. Moje podgardle jest czarne z białą obwódka, dziób - czarny i krótki. W Polsce zamieszkują gęste lasy iglaste i mieszane z bogatym runem w górach oraz na wschodzie kraju. Lubię kąpiele w piasku.	
3	lelek zwyczajny <i>Caprimulgus europaeus</i>	B	Jestem małym ptakiem wędrownym, prowadzącym skryty tryb życia. Za dnia odpoczywam głównie na ziemi. Dzięki upierzeniu imitującemu korę drzewa, jak u sów, ciężko jest mnie tam dostrzec. Mam smukłą sylwetkę, wielkie czarnobrzowe oczy, otoczone sztywnymi piórami i czarny krótki dziób. Zimuję w Afryce, a pozostałe miesiące spędzam m.in. w Polsce. Mieszkam w suchych, świetlistych borach sosnowe w pobliżu łąk, pól, zrębów. Mam jeden szczególny dar: potrafię zapaść w letarg, by przeczekać niesprzyjające warunki pogodowe.	
4	błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i>	B	Jestem dużym ptakiem drapieżnym z rodziny jastrzębiowatych. Mam długie szarobrzowe skrzydła, wąski niebieskawo-popielaty ogon, żółte nogi, brązowy grzbiet oraz żółtobiałą głowę i pierś. Lubię tereny otwarte i nie zapuszczam się do lasów. Możecie mnie zobaczyć, kiedy latam nad zarośniętymi zbiornikami wodnymi lub mokradłami. Poluję na drobne ssaki, ptaki, płazy, ryby oraz owady. W Polsce żyję od marca do października, a zimy spędzam zwykle w Afryce. Jestem objęty ścisłą ochroną gatunkową, gdyż ludzie zbyt często wykaszają moje trzcinowiska i szuwały, pozbawiając mnie domu.	
5	koza pospolita <i>Cobitis taenia</i>	F	Moje imię mylnie sugeruje, że jestem ssakiem, jednak mój prawdziwy kuzyn to karp. Mam szary grzbiet pokryty ciemnymi plamkami oraz obronne, ruchome kolce w okolicy oczu. Żyję w rzekach, stawach i jeziorach, szczególnie tych o piaszczystym lub kamienistym dnie. Lubię zagrzebywać się w podłożu tak, że widać tylko moje oczy i płetwę ogonową. Mam wtedy świetną kryjówkę, by polować na larwy owadów, mięczaki oraz robaki. W Polsce jestem objęty ścisłą ochroną gatunkową.	

6	szlaczkoń szafraniec <i>Colias myrmidone</i>	I	Jestem pięknym motylem dziennym. Spotkacie mnie od maja do września na suchych polanach śródleśnych, przydrożach, wrzosowiskach i nasłonecznionych zboczach oraz wzgórzach. Jako samica mam jasnożółte skrzydła z czarną plamką na górnej parze i białą – na dolnej. Jako samiec moje skrzydła są ciemnożółte z czarnym brzegiem i czarną plamą tylko na górnej parze. W Polsce mieszkam głównie w Puszczy Knyszyńskiej i Białowieskiej. Ludzie objęli mój gatunek częściową ochroną.	
7	żółw błotny <i>Emys orbicularis</i>	R	Jestem niedużym, ale długowiecznym, powolnym gadem. Mój karapak (muszla) jest oliwkowo-brązowy i pokrywany go gładkie, regularne rogowe tarcze. Mam pomarańczowe lub żółtawe oczy. Zamieszkuję gęsto zarośnięte i trudno dostępne zbiorniki oraz małe ciek wodne. Tam spędzam większość czasu, poluję i wychowuję potomstwo. Na brzeg wychodzę, żeby się wygrzewać na słońcu, a nasze samice - żeby złożyć jaja. Zimuję zakopany głęboko w mule na dnie zbiornika wodnego przez około 5 miesięcy. Kiedyś mieszkalem w całej Polsce, a teraz tylko w rzadkich miejscach i ludzie mnie chronią, żebym nie wyginął.	
8	żuraw zwyczajny <i>Grus grus</i>	B	Jestem dostojnym, szarym ptakiem z długimi, zwisającymi piórami na ogonie i grzbiecie. Moja głowa jest u góry karminowa, jej boki są białe, a czoło i przód długiej szyi - czarne. Do niedawna można mnie było spotkać w całej Europie, ale ludzie osuszyli podmokłe lasy i zniszczyli moje łągiewiska. Dziś w Polsce występuję tylko miejscowo, dlatego zostałem objęty ścisłą ochroną gatunkową. Wymagam waszej pomocy i dbania o moje siedliska: rozległe bagna wśród lasów, torfowiska, wrzosowiska, tereny podmokłe i bagienne nad jeziorami oraz starorzeczami.	
9	wydra europejska <i>Lutra lutra</i>	M	Jestem niewielkim drapieżnym ssakiem. Mam małe uszy i brązowe futerko z jasnym podgardlem. Choć mieszkam w całej Polsce, to jestem bardzo rzadka i zagrożona wyginięciem. Jeśli jednak dopisze Wam szczęście, spotkacie mnie nad brzegiem Bałtyku, nad nabrzeżami rzek, potoków, stawów i jezior. Buduję w skarpach nory, do których wejście znajduje się pod powierzchnią wody. Czasami zajmuję też nory lisów lub borsuków. Jedną z moich siostr gra Marlenę w serialu „Pingwiny z Madagaskaru”.	
10	modraszek nausitous <i>Maculinea nausithous</i>	I	Jestem drapieżnym motylem. Mam szczególne wymagania względem miejsca, w którym składam swoje jaja. Wybieram najwyższe kwiatostany tylko jednego gatunku - krwiściągu lekarskiego, który rośnie w pobliżu domu mrówek z rodzaju wścieklica. Moje skrzydła mogą być z wierzchu ciemnoniebieskie (samiec) lub czarnobrunatne (samica). Od spodu są brunatne z 1 rzędem biało obwiedzionych, czarnych plamek. Żyję głównie na wilgotnych łąkach i torfowiskach w południowej części Polski. W niektórych krajach Europy zupełnie wyginąłem.	

*Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.

ZESTAW DLA UCZNIÓW/UCZENNIC

aldrowanda pęcherzykowata

jarząbek zwyczajny

lelek zwyczajny

błotniak stawowy

koza pospolita

szlaczkoń szafraniec

żółw błotny

żuraw zwyczajny

wydra europejska

modraszek nausitous

1. Jestem mięsożerną rośliną wodną. Odżywiam się zooplanktonem, larwami komarów, a nawet młodymi, maleńkimi rybkami. Żeby je złapać, używam swojej tajnej broni - liści pułapkowych, które zwijają się po podrażnieniu, zamykając zwierzę. Zaczynam wtedy wydelać soki trawienne i tak oto, łatwo zjadam schwytane jedzonko. Z mojej rodziny jako jedyna przetrwałam do dzisiejszych czasów, choć jestem już krytycznie zagrożona wyginieciem. Ludzie zanieczyszczają zbiorniki w których żyję i coraz ciężiej znaleźć mi dobry, krystaliczny dom do życia.

3. Jestem małym ptakiem wędrownym, prowadzącym skryty tryb życia. Za dnia odpoczywam głównie na ziemi. Dzięki upierzeniu imitującemu korę drzewa, jak u sów, ciężko jest mnie tam dostrzec. Mam smukłą sylwetkę, wielkie czarnobrzęde oczy, otoczone sztywnymi piórami i czarny krótki dziób. Zimuję w Afryce, a pozostałe miesiące spędzam m.in. w Polsce. Mieszkam w suchych, świetlistych borach sosnowe w pobliżu łąk, pól, zrębów. Mam jeden szczególny dar: potrafię zapaść w letarg, by przeczekać niesprzyjające warunki pogodowe.

5. Moje imię mylnie sugeruje, że jestem ssakiem, jednak mój prawdziwy kuzyn to karp. Mam szary grzbiet pokryty ciemnymi plamkami oraz obronne, ruchome kolce w okolicy oczu. Żyję w rzekach, stawach i jeziorach, szczególnie tych o piaszczystym lub kamienistym dnie. Lubię zagrzebywać się w podłożu tak, że widać tylko moje oczy i płetwę ogonową. Mam wtedy świetną kryjówkę, by polować na larwy owadów, mięczaki oraz robaki. W Polsce jestem objęty ścisłą ochroną gatunkową.

2. Jestem najmniejszym europejskim kurakiem o krępej sylwetce i krótkich nogach. Nie przepadam za lataniem, więc wybieram się tylko w krótkie podróże. Mam szare upierzenie z łuskowatym czarnym wzorem, mały czubek na głowie, a pod okiem białą plamę. Moje podgardle jest czarne z białą obwódką, dziób - czarny i krótki. W Polsce zamieszkuję gęste lasy iglaste i mieszane z bogatym runem w górach oraz na wschodzie kraju. Lubię kąpiele w piasku.

4. Jestem dużym ptakiem drapieżnym z rodziny jastrzębiowatych. Mam długie szarobrzęde skrzydła, wąski niebieskawo-popielaty ogon, żółte nogi, brązowy grzbiet oraz żółtobiałą głowę i pierś. Lubię tereny otwarte i nie zapuszczam się do lasów. Możecie mnie zobaczyć, kiedy latam nad zarośniętymi zbiornikami wodnymi lub mokradłami. Poluję na drobne ssaki, ptaki, płazy, ryby oraz owady. W Polsce żyję od marca do października, a zimy spędzam zwykle w Afryce. Jestem objęty ścisłą ochroną gatunkową, gdyż ludzie zbyt często wykaszają moje trzcinowiska i szuwały, pozbawiając mnie domu.

6. Jestem pięknym motylem dziennym. Spotkacie mnie od maja do września na suchych polanach śródleśnych, przydrożach, wrzosowiskach i nasłonecznionych zboczach oraz wzgórzach. Jako samica mam jasnożółte skrzydła z czarną plamką na górnej parze i białą - na dolnej. Jako samiec moje skrzydła są ciemnożółte z czarnym brzegiem i czarną plamą tylko na górnej parze. W Polsce mieszkam głównie w Puszczy Knyszyńskiej i Białowieskiej. Ludzie objęli mój gatunek częściową ochroną.

<p>7. Jestem niedużym, ale długowiecznym, powolnym gadem. Mój karapak (muszla) jest oliwkowo-brązowy i pokrywają go gładkie, regularne rogowe tarcze. Mam pomarańczowe lub żółtawe oczy. Zamieszkuję gęsto zarośnięte i trudno dostępne zbiorniki oraz małe ciekły wodne. Tam spędzam większość czasu, poluję i wychowuję potomstwo. Na brzeg wychodzę, żeby się wygrzewać na słońcu, a nasze samice - żeby złożyć jaja. Zimuję zagrzebany głęboko w mule na dnie zbiornika wodnego przez około 5 miesięcy. Kiedyś mieszkalem w całej Polsce, a teraz tylko w rzadkich miejscach i ludzie mnie chronią, żeby nie wyginął.</p>	<p>8. Jestem dostojnym, szarym ptakiem z długimi, zwisającymi piórami na ogonie i grzbiecie. Moja głowa jest u góry karminowa, jej boki są białe, a czoło i przód długiej szyi - czarne. Do niedawna można mnie było spotkać w całej Europie, ale ludzie osuszyli podmokłe lasy i zniszczyli moje lęgownice. Dziś w Polsce występuję tylko miejscowo, dlatego zostałem objęty ścisłą ochroną gatunkową. Wymagam waszej pomocy i dbania o moje siedliska: rozległe bagna wśród lasów, torfowiska, wrzosowiska, tereny podmokłe i bagienne nad jeziorami oraz starorzeczami.</p>
<p>9. Jestem niewielkim drapieżnym ssakiem. Mam małe uszy i brązowe futerko z jasnym podgardlem. Choć mieszkam w całej Polsce, to jestem bardzo rzadka i zagrożona wyginięciem. Jeśli jednak dopisze Wam szczęście, spotkacie mnie nad brzegiem Bałtyku, nad nabrzeżami rzek, potoków, stawów i jezior. Buduję w skarpach nory, do których wejście znajduje się pod powierzchnią wody. Czasami zajmuję też nory lisów lub borsuków. Jedną z moich sióstr gra Marlenę w serialu „Pingwiny z Madagaskaru”.</p>	<p>10. Jestem drapieżnym motylem. Mam szczególne wymagania względem miejsca, w którym składam swoje jaja. Wybieram najwyższe kwiatostany tylko jednego gatunku - krwiciągu lekarskiego, który rośnie w pobliżu domu mrówek z rodzaju wścieklica. Moje skrzydła mogą być z wierzchu ciemnoniebieskie (samiec) lub czarnobrunatne (samica). Od spodu są brunatne z 1 rzędem białych obwiedzionych, czarnych plamek. Żyję głównie na wilgotnych łąkach i torfowiskach w południowej części Polski. W niektórych krajach Europy zupełnie wyginął.</p>

Projekt finansowany z:

www.eeagrants.org

Pomoce zostały opracowane w ramach projektu Zgodnie z Naturą, prowadzonego przez Centrum Edukacji Obywatelskiej.

www.globalna.ceo.org.pl

Oprac.: Paulina Brokos

Źródło fotografii: <http://www.wikipedia.org/>, <http://ptakipolskie.blox.pl/>